

notation (g-dorisk med et b osv.) sættes dur-mol-notationens faste fortegn med deraf følgende fortegnændringer i det melodiske forløb. Terkelsens taktartsangivelse C , der nu opfattes som alla breve-takt, men som her antagelig blot betyder $4/4$, gengives uændret, mens til gengæld hans tripla- og sesquialtera-notation (3 og $3/2$) såvel som en enkelt $6/4$ -notation gengives ved $6/4$ uden oplysning om den originale skrivemåde. Der savnes også en konsekvent sammenligning mellem versionerne hos Terkelsen og hans tyske forlæg hos Rist og Voigtländer. Nogle steder bibeholdes Terkelsens version mod originalen, andre steder rettes tilbage til originalen mod Terkelsen, et enkelt korrumpet sted såvel hos Terkelsen som

hos hans forlæg (Voigtländer) rettes uden held (nr. 3 t.7 i bassen). Endelig bringes versioner som hverken findes hos Terkelsen eller hans forlæg, nemlig den kendte nr. 19, "Med gråd min væneste" (= Kingos "Den klare sol går ned"); den må være taget fra andenudgaven af Kingos "Aandelige Sjunge-Kor", da såvel førsteudgaven som Terkelsen og hans forlæg (Rist) har den doriske melodiform.

De her anførte indvendinger rokker ikke ved udgavens litteraturhistoriske fortjenester. Blot må det konstateres, at den ikke gengiver Terkelsens visesamling i fuld figur, og det er en skam. "Astree Siunge-Choer" er ikke først og fremmest litteraturhistorie, og det kunne her have været blevet til et stykke levende sanghistorie.

Niels Martin Jensen

Grammofon

Carl Nielsen: The Complete Symphonies. London Symphony Orchestra/Ole Schmidt. Unicorn RHS 324-330.

Carl Nielsens symfonier og andre orkesterværker. Radiosymfoniorkestret/Herbert Blomstedt. HMV SLS 5027.

I løbet af december 1973 og januar 1974 blev alle Carl Nielsens symfonier, fremført af London Symphony Orchestra under direktion af Ole Schmidt, indspillet og siden udsendt på seks 30 cm LP plader af det engelske firma Unicorn. Foretagendet modtog støtte af Dronning Margrethe og Prins Henriks fond, Kong Frederik og Dronning Ingrid's fond, Carlsberg fondet og Otto Mønsted fondet samt af Kulturministeriet, Bikuben, Handelsbanken, Landmandsbanken og Privatbanken.

Praktisk talt samtidig optog det engelske firma EMI, dog for egen regning, Carl Nielsens symfonier spillet af Danmarks Radios Symfoniorkester med Herbert Blomstedt som dirigent. Ved samme lejlighed indspilledes desuden *Symfonisk Rhapsodie for Orkester* (første optagelse af dette endnu utrykte ungdomsværk fra 1888), *Helios*, Ouverture, op. 17, *Saga-Drøm*, op. 39, *Andante lamentoso* "Ved en ung Kunstners Baare", *Violinkoncert* op. 33 (solist Arve Tellefsen), *Pan og Syrinx*, op.

49, *Fløjtekoncert* (solist Frantz Lemsser), *Rhapsodisk Ouverture* "En fantasirejse til Færøerne", *Klarinetkoncert* op. 57 (Solist Kjell-Inge Stevansson) og *Bøhmisk-Dansk Folketone* (ikke indspillet tidligere). Optagelserne er publicerede under His Master's Voice etiket på otte 30 cm LP-plader med numrene SLS 502701-502708, samlet i Box SLS 5027.

Begge de her nævnte pladeserier er optaget kvadrafonisk, men af undertegnede aflyttet stereofonisk. Orkestrerne forekommer mig at være jævnbyrdige på højt niveau og dirigenterne dybt fortrolige, skønt måske ikke altid lige heldige med de værker, de har givet sig i lag med. Den jævnførende bedømmelse dem imellem må naturligvis begrænse sig til symfonierne. En markant forskel mellem de to serier skyldes rumakustiske forhold. EMI-optagelserne er foretaget i Radiohusets koncertsal i København, medens Unicorn-serien indspillede i St. Giles kirken i London. Denne har efter alt at dømme en betydelig længere efterklangstid end radioens sal, hvilket kan forklare en del mangler, Unicorn-optagelserne er behæftede med. EMIs optagelser er hvad optagelsesteknikken angår rentud ideelle. Klangbilledet er tæt, lyst og intensivt og samtidig yderst transparent, ikke mindst til gavn for mellemstemmerne og bassen, og balancen mellem klanggrupperne er fortræffelig. Unicorns optagelser, specielt af symfoni nr. 1, men også – omend i noget mindre grad – af symfonierne nr. 2-4, skæmmes af den allerede nævnte lange efterklangstid, som gør disse værkers klangbillede noget mat og uigennemsigtigt. Dertil kommer, at strygerklangen er tynd og solistisk førte træblæsere svage og fjerne.

Disse mangler er dog ikke til stede i opta-

gelserne af symfonierne nr. 5 og 6, hvor det antagelig er lykkedes tonemesteren at finde lempeligere mikrofonplaceringer, således at optagelsesteknikken er på højde med EMIs præstationer. Jeg synes desuden, at Schmidts fortolkning af disse to symfonier, specielt den femte, er at foretrække fremfor Blomstedts. Sidstnævnte holder sig partiturets mange tre- og fire-dobbelte pianissimoer i begyndelsen af 5. symfonis første sats så efterrettelig, at klangen bliver tandløs, medens Schmidt tager anderledes håndfast på sagen. Dette friske greb præger også værkets videre forløb, ikke mindst anden sats' Presto afsnit, som piskes op til en dæmonisk vildskab, som virker besættende og tilmed overgår Leonard Bernsteins berømte fortolkning fra 1963 med New York Philharmonic på CBS SBRG 72110.

Men ellers er det Blomstedts indspilning, som synes mig at være lykkedes bedst. Medens Schmidts tempi undertiden, især i 1. symfoni, kan være lidt fluktuerende, ligger de meget fast i Blomstedts serie, og dette opfatter jeg som en dyd. Jeg har sammenlignet hans fortolkning af symfonierne nr. 3 og 4 med Bernsteins og har fundet, at den i sin tid sensationelle optagelse af nr. 3 fra 1965 med Det kgl. Kapel på CBS SBRG 72369 ganske bogstaveligt har tabt glansen, fordi den nye optagelse klinger så meget bedre. Bernsteins indspilning af nr. 4 fra 1971 med New York filharmonikerne på CBS S 72890 kan dog stadig hævde sig, og det samme gælder for Igor Markevitch-optagelsen med Det kgl. Kapel fra 1965, som foruden af Fona (S2) også udsendtes af Deutsche Grammophon og Turnabout.

EMI-versionen af violinkoncerten, fortræffeligt spillet af nordmanden Arve Tellef-

sen, udkonkurrerer, takket være sin klanglige fortræffelighed, Fonaoptagelsen S1 fra 1965, hvilket er synd for både solisten Tibor Varga, dirigenten Jerzy Semkow og Det kgl. Kapel, hvis præstationer er fuldgode.

Den fænomenale svenske klarinettist Kjell-Inge Stevansson tåler sammenligning med amerikaneren Stanley Drucker, som i 1967 på CBS pladen MS 7028 med Leonard Bernstein i spidsen for New York Philharmonic gav værket en overbevisende fortolkning. Medens jeg ikke føler mig sikker, om jeg vil foretrække Blomstedts opfattelse af dette værk fremfor Bernsteins, er der ikke tvivl i min sjæl, når det gælder fløjtekoncerten med Frantz Lemsser. Vist er denne fuldt på højde med sin amerikanske kollega Julius Baker, hvis fortolkning af værket fra 1966 findes på den sidst nævnte CBS plade, men Blomstedts aflevering mangler det bid og den gå på energi, som udmærker Bernsteins version.

Aldeles fortræffelige er derimod Blomstedts gengivelse af *Helios* ouverturen og af *Saga-Drøm*. For sin dejlige klangs skyld foretrækker jeg *Helios* ouverturen i Blomstedts fortolkning fremfor i Jerzy Semkows med Det kgl. Kapel fra 1965 på Fona pladen S1. Igor Markevitchs version af *Saga-Drøm*, også den med Det kgl. Kapel og fra 1965 på Fona S2, skiller sig fra Blomstedts kun ved små nuancer.

Til de resterende optagelser i Blomstedt-

serien mangler jeg desværre jævnførelsesmateriale.

EMI ledsager sit pladesæt med en brochure, hvor Robert Layton, ofte under henvisning til Robert Simpsons bog *Carl Nielsen Symphonist* (1952), giver saglige og i reglen vel funderede kommentarer, men til tider kommer for skade at fremsætte tvivlsomme postulater, f.eks. når han i 6. symfonis anden sats finder "Nielsen expressing something of his concern about the direction which humanity and above all music was taking". Man irriteres af den sjuskede stavning af skandinaviske navne og værkstitler, men påskønner en synoptisk tabel, der placerer Carl Nielsens større værker fra 1. symfoni 1892 til klarinetkoncerten 1928 i den historiske sammenhæng.

Også Unicorn flottes sig med en brochure, som bl.a. indeholder en desværre ikke særligt klart formuleret artikel af Ingolf Gabold og Ole Schmidt om Carl Nielsen'ske kærnemotiver, der igen og igen optræder i hans symfonier. De analytiske kommentarer til de enkelte symfonier findes indtalt på pladen RHS 330 af Robert Simpson, som enkelt og tiltalende i et også for lægmænd forståeligt sprog redegør for symfoniernes struktur, men måske overbetoner den for Carl Nielsens cykliske værker karakteristiske "progressive tonality". 6. symfoni volder dog Simpson et vist besvær og får ikke samme klare strukturering som den andre værker.

Herbert Rosenberg